

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев1 16/2019
09.07.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Катарине Манојловић Андрић, чланова већа, у правној ствари тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Зоран Лакићевић, адвокат из ..., против туженог Привредног друштва „Политика новине и магазин“ д.о.о. Београд, чији је пуномоћник Споменка Билић, адвокат из ..., ради поништаја решења и враћања на рад, у поступку поновног одлучивања о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3615/14 од 04.12.2015. године, у седници одржаној 09.07.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3615/14 од 04.12.2015. године и предмет враћа том суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 12223/10 од 03.06.2014. године, ставом првим изреке, усвојен је захтев тужиле и поништена као незаконита решења генералног директора туженог и заменика генералног директора туженог и то решење број .../... од 05.03.2010. године, којим је утврђено да је услед организационих промена престала потреба за радом тужиле и решење број .../... од 08.03.2010. године, којим је тужили отказан Уговор о раду код туженог број ... од 10.03.2008. године. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиљу врати на рад и распореди на послове који одговарају њеној стручној спреми, знању и способностима. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиљи на име трошкова поступка плати 525.750,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3615/2014 од 04.12.2015. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке, тако што је одбијен, као неоснован, захтев тужиле којим је тражила да се пониште као незаконита решења генералног директора туженог и заменика генералног директора туженог и то решење број .../... од 05.03.2010. године, којим је утврђено да је услед организационих промена престала потреба за радом тужиле и решење број .../... од 08.03.2010. године, којим је тужили отказан Уговора о раду код туженог број ... од 10.03.2008. године; у делу става другог изреке, тако што је одбијен, као неоснован захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужени да је врати на рад, док је у преосталом делу другог става изреке пресуда укинута и тужба којом је тужиле тражила да се обавезе тужени да је распореди на послове који одговарају њеној стручној спреми, знању и способностима одбачена и у трећем ставу изреке, којим је одбијен као неоснован захтев тужиле да се обавезе тужени да јој накнади трошкове

парничног поступка у висини од 525.750,00 динара и обавезана је тужиља да туженом на име трошкова поступка плати 336.000,00 динара, док је за више, од досуђених до тражених 391.500,00 динара захтев туженог одбијен, као неоснован. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован захтев тужиље за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиља је благовремено изјавила ревизију, због битних повреда одредабама парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Пресудом Врховног касационог суда Рев2 384/2017 од 24.05.2017. године преиначена је другостепена пресуда, тако што је одбијена жалба туженог и потврђена првостепена пресуда.

Одлуком Уставног суда Уж 9002/2017 од 25.04.2019. године, ставом првим изреке, усвојена је уставна жалба Привредног друштва „Политика новине и магазин“ ДО Београд и утврђено да је пресудом Врховног касационог суда Рев2 384/17 од 24.05.2017. године повређено право подносиоца уставне жалбе на правично суђење из члана 32. став 1. Устава Републике Србије. Ставом другим изреке, поништена је пресуда Врховног касационог суда Рев2 384/17 од 24.05.2017. године и одређено да исти суд донесе нову одлуку о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3615/14 од 04.12.2015. године. Ставом трећим изреке, одбачен је предлог подносиоца уставне жалбе за одлагање извршења пресуде из тачке 1. и 2.

У поновном поступку по ревизији тужиље, Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11, 87/18), који се примењује на основу члана 506. став 2. истог закона и утврдио да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је код туженог била у радном односу на неодређено време почев од 01.03.2006. године у ... рубрици листа „Политика“. Уговором о раду под измењеним условима од 10.03.2008. године тужиља је почев од 01.01.2008. године распоређена на послове ... издања Дневне новине „Политика“ и да ће послове обављати у ... . Решењем Генералног директора и Заменика генералног директора туженог од 05.03.2010. године утврђено је да је услед организационих промена престала потреба за радом тужиље, а решењем од 08.03.2010. године тужиљи је отказан Уговор о раду од 10.03.2008. године. Доношењу спорних решења претходио је поступак доношења Елабората о структурним променама код туженог II фаза – новембар 2009. године од 19.11.2009. године, којим је било утврђено да је код туженог 01.07.2009. године остало 461 запослени, и да ће завршетком II фазе структурних промена код туженог број запослених бити смањен за 20%. Програмом решавања вишка запослених код туженог од 28.12.2009. године констатовано је да је пословодство туженог 27.11.2009. године усвојило Правилник о унутрашњој организацији и Правилник о систематизацији послова, да је новим Правилником на нивоу друштва укупно смањен број систематизованих места са 504 на 356 места (члан 4.), да је на дан доношења овог Програма код туженог на неодређено време запослено 442 људи, да је на дан 09.12.2009. године 75 запослених дало сагласност да буде утврђено као вишак запослених и да се послодавац са тим сагласио (члан 5.), да су

утврђени критеријуми за утврђивање вишка запослених, с тим што је наведено да се Програм заснива на принципу добровољности и да се неће примењивати критеријуми, као и да су овим Програмом обухваћени само запослени који су се добровољно пријавили (члан 6.), да је прописано да Програм ступа на снагу наредног дана од дана доношења, а да се примењује до 31.01.2010. године. Тужени је након спроведених организационих промена, које су се огледале у укидању појединих послова и смањењу броја извршилаца на појединим пословима, 01.02.2010. године донео Одлуку о престанку потребе за обављањем одређених послова, из које следи да је на дан доношења Одлуке код туженог било укупно 372 запослених на неодређено време, да је у циљу утврђивања вишка запослених тужени формирао Комисију за примену критеријума за утврђивање вишка запослених и Комисију за примену мера премештаја запослених, који су проглашени технолошким вишком на друге послове, да је за 18 запослених, међу којима је била и тужиља, утврђено да не постоји могућност премештаја на друге послове, као ни могућност преквалификације или доквалификације.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио захтев тужиље, са образложењем да је Елаборатом о структурним променама код туженог II фаза - новембар 2009. године од 19.11.2009. године било утврђено да је на дан 01.07. 2009. године остао 461 запослени, да ће завршетком II фазе структурних промена број запослених бити смањен за 20%, да су Програмом били обухваћени само запослени који су се добровољно пријавили и да је било нужно донети Програм решавања вишка запослених у складу са чланом 153. став 2. Закона о раду, имајући у виду да је доношењем Елабората тужени имао сазнања да ће доћи до смањења броја запослених за 20%. Осим тога, првостепени суд је сматрао да у ситуацији када се на нова систематизована радна места распоређују запослени, чија су радна места новом систематизацијом укинута, да критеријуми за распоређивање морају постојати и морају се примењивати равномерно, посебно ако постоји више запослених који испуњавају услове за рад на новим радним местима, а што тужени у односу на тужиљу није урадио, да је код туженог било радних места новинара у другим организационим јединицама за које је тужиља испуњавала услове, а на које су распоређени запослени чија су радна места такође укинута, на који начин тужиља није била изложена конкуренцији у односу на те запослене, те да су и са тих разлога спорена решења незаконита. Првостепени суд је из исказе сведока ББ, ВВ и ГГ утврдио да спољни сарадници код туженог увек постоје, да се исти ангажују преко агенције, те да су и са тих разлога спорена решења незаконита, јер су супротна члану 70. став 4. Колективног уговора код туженог, којим се забрањује проглашавање вишка запослених без доношења програма у случају постојања спољних сарадника, који обављају исте или сличне послове и за то примају накнаду.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и захтев тужиље одбио, као неоснован, полазећи од чињенице да је новим актом о систематизацији тужиљино радно место укинута, а тужени није био у могућности да јој обезбеди рад на другим пословима као ни рад код другог послодавца, сматрајући да то што је тужени друге запослене распоредио на послове на којима је могла бити распоређена и тужиља, да то не утиче на правилност побијаних решења, из разлога што предност за закључење уговора о раду, а у смислу члана 182. Закона о раду постоји само када послодавац заснива радни однос са трећим лицима, а не и у ситуацији када врши распоређивање лица која су код њега већ запослена, при томе је оценио да у ситуацији у којој се од 372

запослена на неодређено време за вишак проглашавају 18 запослених, да тужени није био у обавези да донесе програм решавања вишка запослених из члана 153. Закона о раду.

Према оцени Врховног касационог суда, одлука другостепеног суда се за сада не може прихватити као правилна, јер другостепени суд због погрешне примене материјалног права није потпуно утврдио чињенично стање.

Чланом 3. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр.24/05, 61/05 и 54/09), прописано је да Колективним уговором код послодавца, у складу са законом, уређују се права, обавезе и одговорности из радног односа и међусобни односи учесника Колективног уговора. Чланом 8. став 2. истог закона прописано је да општим актом и уговором о раду могу да се утврде већа права и повољнији услови рада од права и услова утврђених законом, као и друга права која нису утврђена законом, осим ако законом није друкчије одређено.

Чланом 70. ставом 1. Колективног уговора туженог из 2007. године прописано је да је послодавац дужан да донесе Програм решавања вишка запослених ако утврди да ће због технолошких, економских и организационих програма у оквиру периода од 30 дана доћи до престанка потребе за радом 30 запослених на неодређено време, ставом 2. истог члана да је послодавац дужан да утврди разлоге за престанак потребе за обављањем послова из претходног става, ставом 3. да се Програм доноси и у случају када послодавац утврди да ће доћи до престанка потребе за радом најмање 20 запослених у оквиру периода од 90 дана из разлога утврђених у ставу 1. овог члана, ставом 4. да послодавац може да донесе одлуку о престанку потребе за радом запослених без доношења Програма из става 1. и 3. овог члана, само под условом да није ангажовао спољне сараднике који обављају исте или сличне послове као запослени који су утврђени као вишак, а ставом 5. је прописано да као изузетак од одредбе става 4. овог члана послодавац може да откаже уговор о раду запосленом који је технолошки вишак, без доношења Програма решавања вишка запослених, ако има ангажоване сараднике из става 4. овог члана, под условом да је запослени коме се отказује уговор о раду добровољно прихватио да му се на тај начин реши радно правни статус уз исплату отпремнине утврђене законом и Колективним уговором и под условом да се са тим сагласи репрезентативни синдикат послодавца.

Тужени је, након спроведених организационих промена, које су се огледале у укидању појединих послова и смањењу броја извршилаца на појединим пословима 01.02.2010. године донео Одлуку о престанку потребе за обављањем одређених послова. У Одлуци је наведено да је на дан доношења исте код туженог 372 запослена на неодређено време, да је у циљу утврђивања вишка запослених тужени формирао Комисију за примену критеријума за утврђивање вишка запослених и Комисију за примену мера премештаја запослених који су проглашени технолошким вишком на друге послове, да су Комисије утврдиле да је код туженог престала потреба за радом 18 запослених и да не постоји могућност њиховог премештаја на друге послове и могућност преквалификације и доквалификације, да је предвиђено да запослени који су се затекли на пословима који су престали да постоје или на пословима где је смањен број извршилаца, а Комисија за примену мера премештаја запослених који су проглашени технолошким вишком на друге послове код туженог није пронашла могућност њиховог распоређивања, да представљају вишак запослених у смислу члана

179. став 1. тачка 9. Закона о раду, међу којима је била и тужиља. Сходно напред наведеном, у случају када је услед технолошких, економских и организационих промена престала потреба за радом запослених на неодређено време, а чији је број мањи од минимума прописаног чланом 153. Закона о раду и чланом 70. Колективног уговора туженог, тужени није био у обавези да донесе програм решавања вишка запослених, пре него што је запосленима отказао уговор о раду. Међутим, у ситуацији када је тужени у циљу утврђивања вишка запослених формирао Комисију за примену критеријума за утврђивање вишка запослених и Комисију за примену мера премештаја запослених који су проглашени технолошким вишком на друге послове, да су Комисије утврдиле да је код туженог престала потреба за радом 18 запослених и да не постоји могућност њиховог премештаја на друге послове и могућност преквалификације и доквалификације, да је предвиђено да запослени који су се затекли на пословима који су престали да постоје или на пословима где је смањен број извршилаца, а Комисија за примену мера премештаја запослених који су проглашени технолошким вишком на друге послове код туженог није пронашла могућност њиховог распоређивања, другостепени суд је пропустио да утврди да ли су у тој ситуацији примењени критеријуми и који су критеријуми примењени, јер се критеријуми морају примењивати равноправно на све запослене, посебно када постоји више запослених који испуњавају услове за рад на ново систематизованим радним местима.

С обзиром на то да је другостепени суд због погрешне примене материјалног права пропустио да утврди да ли су Комисија за примену критеријума за утврђивање вишка запослених и Комисија за примену мера премештаја запослених који су проглашени технолошким вишком на друге послове, на основу којих је донета Одлука туженог од 01.02.2010. године, донети применом Правилника о примени критеријума за утврђивање вишка запослених од 21.12.2009. године и члана 38. - 42. тада важећег Општег колективног уговора, то се ни правилност другостепене одлуке за сада не може испитати, са којих разлога је иста укинута и враћена другостепеном суду на поновно суђење.

У поновном поступку другостепени суд ће разјаснити све чињенице на које је указано овим решењем и поново одлучити о жалби тужиље.

Са напред наведених разлога, на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић